

TARA NOASTRA

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

Abonamentul:

pe 1 an 6 cor.
pe 1/2 an 3—
pe 1/4 an 1-50

ROMANIA:

pe 1 an 10 lei
pe 1/2 an 5—Redacția
și
administrația
SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

Amenințare.

Intimidați de influența precumpănitoare a Austriei în conducerea afacerilor comune ale Monarhiei, presa maghiară și diferiți fruntași ai partidelor din coaliție încep să amenințe. Ei pun în vedere celor din Viena, că dacă se va stăruie în această direcție și Suveranul nu va cedă privilegiile naționale pe terenul militar și financiar, fracțiunile extreme vor împinge pe maghiari spre uniunea personală.

Supărarea este cu deosebire mare pentru încăpăținarea guvernului austriac și a Reichsrath-ului de a nu încuviința cu nici un preț cererile maghiarilor. Ziarele din Budapesta merg atât de departe, încât cer o imediată schimbare de guvern în Austria.

Știți însă care este motivul adevărat al acestei rășboinice atitudini împotriva Austriei? Ci-că cei din Pesta ar fi simțit, că partidele austriace și mai cu deosebire partidele slave cred în o înfrângere a actualului regim maghiar. Această înfrângere ar avea să fie provocată de naționalitățile nemaghiare, cari, în urma schimbării legii electorale, ar fi chieimate să conducă sau să determine destinele țării ungurești. Cu o majoritate nemaghiară a parlamentului din Budapesta cei din Viena s'ar înțelege mult mai bine și interesele Monarhiei ar fi mult mai asigurate.

Se pare că în adevăr în cercurile înalte politice se contează cu această posibilitate și că, în aceste zile de criză, la Viena s'a discutat această eventualitate, căci vedem că până și ziarul străine între cari „Gazeta de Frankfort“, se ocupă de ea. Un colaborator din Budapesta al numitului organ scrie pe larg despre speranțele partidelor austriace în o alianță antimaghiară cu naționalitățile din Ungaria, dar nu scapă ocazia de a amenința cu foc și pârjol, dacă această alianță s'ar realiza vre-odată.

„Speranța de-a stăpâni pe Maghiari prin naționalitățile nemaghiare este cu totul iluzorie, — scrie anonimul corespondent al ziarului german. „Acea speranță nu poate fi nutrită decât de oameni, cari n'au nici habar de stările adevărate din Ungaria și-și întemeiază combinațiile politice exclusiv pe cifrele statisticele populațiunii. Trebuie să se știe însă că încă pentru multă vreme, în cele sociale, financiare și intelectuale, Maghiarii le sunt atât de superiori naționalităților, încât orice politică reală trebuie să se sprijinească în prima linie pe elementul maghiar. O mobilizare a naționalităților împotriva maghiarismului trebuie să provoace o luptă pe moarte și viață, căci Maghiarii nu sunt oameni, cari ar îngădui să fie expropriați în toată liniștea. Ei sunt tot atât de periculoși când conștiința lor națională este atacată, pe cât sunt de ușor de condus

când se ține seamă de vanitatea lor. Iar Împăratul Francisc I o știe asta foarte bine“.

Așa dar o amenințare directă la adresa Suveranului. Pasagiul acesta spune chiar, că dacă se va încerca cea mai mică schimbare în favorul naționalităților ei vor declara mare rășboiu intern „pe moarte și viață“. Și noi credem perfect, că în cursul lungilor întrevederi dintre Suveran și oamenii politici maghiari cuvintele aceste de amenințare au fost adeseori rostite, pe cum suntem dispuși să credem că ele au străbătut și la urechile Moștenitorului coroanei, căruia îi sunt mai ales adresate.

Care va fi rezultatul acestei presiuni nu putem să știm. „Monarhul e bătrân și vrea să aibă liniște în casa sa“, zice însuș „Frankfurter Zeitung“. Pe ici pe colo se pornește svonul că regimentele românești, slovace și sârbești, în cari se găsește și fracțiuni maghiare, vor primi limba acestor fracțiuni ca limbă de comandă și că acesta ar fi prețul și mijlocul unei înblânziri a celor furioși. Dar întrebarea este dacă sistemul acesta de amenințare nu-și va avea odată și el sfârșitul lui?

Dacă Maghiarii spun că speranța Austriacilor în o hegemonie a naționalităților în Ungaria este „iluzorie“, trebuie să le răspundem că tot atât de iluzorie este credința lor în menținerea unei hegemonii perpetue a maghiarismului. Aici amenințările sunt o armă zadarnică și se isbesc tocmai de ceea ce ei, Maghiarii, par aș bate joc, — de „cifrele statistice ale populațiunii“. Majoritatea populațiunii este nemaghiară și majoritatea își are drepturile în orice stat civilizat. Ea mai e supusă unui firesc proces de evoluțiune și nimeni nu poate prevedea că ceea ce astăzi se pare imposibil „în cele sociale și intelectuale“, va fi mâine un fapt îndeplinit. Căci dacă ei nu vor să se lase a fi expropriați e cu atât mai ridicol ca o majoritate compactă de naționalități liniștite și înzestrate cu facultăți superioare să îngăduie a fi „expropriată“ de o minoritate. Și să bage bine de seamă: noi nu amenințăm pe nimeni cu rășboiu, avem însă pe partea noastră răbdarea fără margini, avem oțelirea prin suferința de veacuri și mai pe sus de toate conștiința cauzei noastre drepte.

Constituirea unui tribunal secret în Serbia, care condamnă la moarte pe prințul Nichita. Naționaliștii teroriști au constituit deunăzi un comitet yugo-slav (adeacă al slavilor de Sud), din care fac parte și trei ofițeri.

Scopul acestui tribunal este să omoare pe trădătorii cauzei sârbe.

Comitetul a condamnat deja la moarte pe mulți bărbați politici, între cari pe unii din Cetinge împreună cu prințul Nichita, apoi pe Vucetici, George Lozici precum și pe doi croați din Agram.

3/16 Maiu. Intre zilele de săptămână, lipsite de orice înfățișare sărbătorească, s'a trecut deunăzi și ziua de 3/16 Maiu. Nici glas de clopot, nici povață de pe „dâvon“ n'a răsunit ca să deslege din cronicile trecutului nostru amintirea acestei zi glorioase, să arate urmașilor icoana mărăță a acestei pășiri unitare a poporului românesc din „marele principat al Ardealului“. Nu s'a făcut nici un praznic și nu s'a spus nimic. Abia câte o gazetă a mai scris câteva rânduri sfi-oase în cari s'au plâns păcatele zilelor noastre. Doar prin cutare sat din înfundătura munților vre-un moșneag de-a mai spus nepoților câteva crâmpeie din frumoasa epopeie care a început pe câmpul Blajului. Incolo nimic. Urmașii arhiereilor deatunci de sigur că nu și-au purtat gândul pe câmpia de lângă Târnava și o bună parte din preoți, urmași tribunilor noștri legendari, n'a fost de sigur robită de puterea amintirii... S'ar părea că mâinile hoștești cari au sfărmat „Piatra libertății“ zilele trecute, ar avea un adânc înțeles simbolic... Căci sufletul dă viață pietrilor și, vedeți sufletul nostru uită... câte apasă de-o jumătate de veac atâtea suflete!...

Politeță... Numai două vorbe vrem să spunem aici pe seama cercurilor noastre bisericesti din Sibiu. Nu socot oare că atenția exagerată de care împărtașesc pe unii oameni Indușmăniți cu sentimentul public al neamului nostru, poate să aibă urmări dureroase și poate sdruncină moralul masselor de credincioși?... Căoi să fim iertați, dar e o curată bătaie de joc plecaciunea umilitoare și respectul fără măsură cu care a fost primit zilele aceste aici în orașul nostru faimosul individ Siegescu. A fost destul ca această seocătură patentă să vie trimis de către guvernul, al cărui slugă plătită este, în calitate de comisar la examenele seminariale, pentruca să fie tratat cu onoruri deosebite, cu masă sărbătorească la Exce-lența Sa Metropolitul... și altele și altele... Detestăm această dulce tovărășie, fiindcă interpretăm altfel datorile noastre față de oamenii, cari nesocotesc cele mai elementare îndrumări ale credințelor noastre politice. Această manifestare de simpatie față de un om pierdut pentru noi e o consacrare a necinstei și ne demoralizează. Ce vor spune acele sute de oameni năcăjiți cari au suferit paturi de puști mai deunăzi la Oravița pentruca să fie smulsă biruința acestui aventurier, când vor înțelege că a ciocnit paharul la masa Prea Sfinției Sale și altele și altele?... Li se va spune și acestora, cum ni se spune și nouă, că asta e chestiune de... politeță? Iși dau seama mai maril noștri de judecata pe care ar rosti-o sufletul scârbit al cutărui țaran în fața acestui act de politeță?... Și își dau seama de urmările foarte firești ale acestor pilde de bune moravuri? Pentruca, ce să mai lungim vorba: așa ne mâncăm friptă toată puterea noastră de rezistență națională, așa ni se burdesc popii și dascălii... Cu politețe de astea nămolim noi carul nostru politic și cât nu stricăm pe toate cărările?... De nu ne-ar fi rușine am mai putea continua...

Programe noi.

Kossuth e din nou bolnav. Ziarele publică fel și fel de planuri pentru a rezolvi criza, iar birourile le desmint a doua zi.

Aceasta e signatura caracteristică a situației.

Deși între boala lui Kossuth și planurile de rezolvire a crizei s'ar părea că nu e nici o legătură, în realitate, însă, e. De câteori se agravează situația politică, se agravează și boala lui Kossuth. Așa încât putem zice că o dovadă a gravității crizei e chiar boala lui Kossuth... Ministrul de comerț și șeful partidului independist e din nou bolnav, cum a fost de-atâtea ori, ca să nu fie silit a primi pe nimeni, ca să nu aibă prilej de-a face declarații politice și a încurcă ițele ce le țes sau le-au țesut alții.

Omul acesta lipsit de orice independență, e bun numai să împrumute partidelor politice numele...tatălui său... Crizele din anii din urmă s'au rezolvit toate fără concursul ministrului de comerț, dar în numele lui, sub firma patriotică Kossuth.

Și actualul reprezentant al dinastiei Kossuth trebuie să fie bolnav — vrând nevrând — fiindcă se discută, în mod serios, programe noi.

Pressa constatase cu unanimitate că Maj. Sa a părăsit Budapesta fără să fi luat vre-o hotărâre în ce privește rezolvirea parlamentară a crizei guvernului. În unele cercuri bine informate se afirmă, însă că Maj. Sa înainte de a pleca la Viena i-a dat actualului șef al guvernului demisionat, Wekerle, însărcinarea să caute el o cale de rezolvire pe baza unui program politic nou, cu ajutorul unei majorități noi. Deși birourile oficiale au desmintit știrea aceasta, glasurile bine informate nu vor să înceteze, ci publică chiar și noul program al cabinetului Wekerle, Andrassy și anume:

1. Prelungirea privilegiului băncii comune deocamdată pe 2-3 ani.

2. Acordarea alor alte 2-3 fotolii ministeriale pe seama partidului independist.

3. Ridicarea sarcinilor militare în schimbul unor anumite concesii în ce privește limba regimentelor, steagurile și emblemele.

4. Alcătuirea reformei electorale.

5. Și, pentru realizarea acestui program, înjgheburile unei coaliții noi.

Proape în același timp în care s'a publicat acest program cei din jurul lui Justh au lansat și ei un program pe baza căruia ar voi să ia asupra lor alcătuirea noului guvern. Deși acest program n'a fost confirmat prin declarațiile celor vizați, merită să stăruim asupra lui, fiind un simptom care din nou se ivește în politica Ungariei. *In acest program e, anume, vorba și de noi naționalitățile nemaghiare.*

Planul de acțiune al grupării lui Justh ar fi, în liniamente generale:

„Partidul independist să nu mai stăruie pe lângă concesii militare, ci să ceară garanții pentru realizarea independenței economice la 1917. În ce privește chestiile militare să se mulțumească cu programul comisiei de nouă (de sub Tisza). Să ceară și să introducă votul universal, egal și secret și să promită Vienei că va face împăcarea cu naționalitățile și cu Croația și că, până după 1917, nu va mai aduce în discuție chestiuni de drept constituțional“.

Gruparea aceasta ar fi gata să prelungească, în mod provizoriu, și privilegiul băncii comune, admitând ca noul parlament, pentru care s'ar face alegeri pe baza votului universal, să hotărască în chestia băncii autonome. Membri acestei grupări pretind că în ce privește chestiunea votului universal au și aprobatărea lui Kossuth... și chiar și *consimțământul moștenitorului de tron, care ar fi declarat că în Wekerle nu poate să aibă încredere, iar de Andrassy nu vrea să știe fiindcă în chestia votului universal nu s'a ținut de cuvânt!*

Două chestiuni mari se ating în acest program — neoficial — al grupării din jurul președintelui Camerei Justh: Che-

stiunea votului universal și chestiunea naționalităților, două chestiuni mari care ne privesc de-aproape; două chestiuni a căror rezolvire echitabilă ar fi în stare să asigure nu numai pacea în țară, ci să creeze și noi căi de înaintare culturală și economică!

Fără îndoială, programele aceste, lansate în scopul vădit de-a câștiga popularitatea masselor, trebuie primite cu multă rezervă, chiar și dacă s'ar fi publicat cu mai multă oficialitate și de persoane mai chismate decât sunt „prieteni intimi ai președintelui Justh, cari cunosc bine intențiunile acestui bărbat politic“.

Chiar dacă programul publicat ar fi programul oficial al grupării lui Justh, e prea cu puțință ca să nu fie în intențiunea lor să-l și execute, cum nici guvernul coaliției n'a executat nimic din programul său... Poate că și gruparea autonomiștilor vrea să profite de simpatiile opiniei publice pentru un astfel de program numai ca să ajungă la putere.

E, însă, cert că în programul acesta s'au atins și se promite rezolvirea celor mai însemnate chestiuni cari trebuie să preocupe bărbații de stat ai Ungariei: înzestrarea cu drepturi politice a maselor și o nouă politică — politica dreptății — față cu majoritatea nemaghiară a țării.

Președintele Camerei Justh a mai făcut declarații în cari se întrezăria inaugurarea unei noi politici față cu naționalitățile nemaghiare, declarații cari au fost discutate de întreaga presă din Ungaria și au dat prilej la comentarii vii. Dacă programa aceasta nouă într'adevăr emană dela Justh, n'ar fi nici nouă... Un singur lucru ar trebui să-l știm încă, e și sinceră.

Partidul politic care ar voi să alcătuiască guvernul pe baza acestei programe ar avea nevoie de sprijinul naționalităților nemaghiare, iar acest sprijin nu i s'ar putea da decât în schimbul unor garanții serioase că noul guvern va și împlini ce făgăduiește.

FOILETON.

Glasul din urmă.

*Mi-e 'n pragul gropii vieața sfărâmată!
Și ca p'un sol prevestitor de pace
Simt aripile morții 'nflorate
Vâslind biruitoare, câtră mine!*

*Dece așa curând? Sau unde mergem?
La ce-aș mai întrebă zadarnic cerul:
De rănile vieții sângerânde
Mi-e sufletul înveninat acuma!*

*— Copii, cuminți pământului; vlăstare
De-a vechilor credinți mântuitoare,
Cu-o groapă 'n vârf de munte fericiți-
Pe celce pentru totdeauna, pleacă!*

*E mai aproape soarele de vârfuri!
Și ceru-i primitor cu morții tineri!
Sunt mai senine nopțile 'n mormânturi!
Și zilele-s mai darnice 'n lumină!*

*Și nu mă dor păreri de rău; nici ochii
Nu-mi piour' laorimi în cărarea lungă...
Murind-acum, prevăd o înviere:
A neamului meu mândru, desrobire!*

*Citesc în clipa asta 'n cartea vremii
Un gând senin cum își desnoadă 'nvățul:
Nu pot fi solave neamuri, altor neamuri,
Cum nu se 'mpacă iadul cu lumina!*

*Și mai puțin puteavei „tu“ să 'ngădui
Pogorător din Impărați ce lumea
Din răsărit până'n apus, vrăjit-au —
Ca brațele-ți se veștejească 'n lanțuri!*

*...Și-acolo sus, în marea 'mpărăție,
Cu vulturii și soarele amiezii,
Acolo d'unde ca niște izvoare
Apururi ceruite 'n legi grozave*

*Natura 'ntregi comori izbăvitoare
Revarsă din 'căperile-i bogate, —
Acolo sus, torcând mereu în minte-mi
Nădejde-asupriților din lume,*

*Poate-oi păstră întreagă, neștirbită,
În numele sărbătoririi noastre,
Apururi însetata libertății
Și-a înfrățirii plaiurilor mândre:*

Inima mea!...

D. Marcu

Opera de artă scandalosă...

Sașa Smirnov, unicul fiu al mamei sale, ținea sub braț un obiect oarecare, înfășurat în Nr. 223 al „Gazetei Bursa“ și făcând o mutră acră, intră'n cabinetul doctorului Coșelicow.

— A...a, junele meu amic! îl primi medicul. Ei, cum ne merge? Ce veste mai aduci?

Sașa cliplă din ochi, își duse mâna la inimă și cu voce emoționată grăi:

— Mama vă salută, și vă adresează toate mulțumirile... Sunt unicul fiu la mama mea, și dvoastră mi-ați salvat viața... m'ați vindecat de o boală periculoasă... și acum nu știm în ce chip să vă mulțumim.

— Bine, bine, tinere! îl intrerupe doctorul, cam tulburat de explozia aceasta de recunoștință. Am făcut numai ceiace ar fi făcut ori și care altul în locul meu.

— Sunt unicul fiu la mama mea... Suntem nevoiași și de bună seamă că nu suntem în stare să vă plătim pentru osteneala dv. și... și ne-e foarte penibil, domnule doctor deși mama mea și eu... unicul fiu al mamei mele, vă rugăm cu insistență ca un semn de recunoștința noastră... să primiți obiectul acesta, care... e o operă de artă foarte scumpă și rară... din bronz antic...

— Dar n'a fost necesar! zise doctorul nemulțumit. Pentru ce asta?

E, însă, prea de timpuriu să discutăm lucruri cari sunt încă numai combinații politice necontrolate.

Dacă bărbații de stat ai Ungariei doresc pacea într'adevăr, numai în cadrele acestui program vor trebui să încerce rezolvirea crizei.

Semne îngrijitoare.

În sinodul din Arad s'a pus, și nici că se putea altcum, și chestia școalelor confesionale la ordinea zilei, — și după cum cetim din rapoartele publicate s'au ridicat voci în sinod pentru totala abandonare a școalelor.

Am rămas foarte uimiți văzând, că în o corporațiune matură, în care sunt bărbații noștri cei mai de seamă se pot ivi astfel de păreri, cari chiar și numai ca păreri pot strică foarte mult cauzei noastre culturale.

Pentru că o instituție ca școala românească cu trecut și cu rădăcini în popor nu se poate șterge cu una cu două de pe fața pământului, și chiar dacă ar decretă sinodul întreg abandonarea, cine va putea silă poporul și parohia care vrea totuș să-și susțină ea școala sa, să și-o închidă din cauza unei legi atât de mașteră ca a lui Apponyi.

În loc să luăm lupta cu toată bărbăția, să punem cea mai strașnică stăruință de a susține școala confesională chiar și în actuala ei stare schilăvită — abandonarea ar însemna că ne-am dat legați, că pe noi un ministru cu o lege mai aspră ne scoate din sărite și fără veste ne scoate rând pe rând din fortărețele noastre și din cetățuile, din cari puteam purta lupta culturală cu șanse mai mari ori mai mici, dar la tot cazul o purtam cu cinstea ce ni-se cuvine ca popor și neam conștiu de vrednicia ființei noastre.

Lui Apponyi i-ar conveni de minune o astfel de întorsătură norocoasă pentru politica lui de maghiarizare. Unde stă însă scris, că Apponyi are să fie până-i lumea ministru al școalelor din Ungaria. De pe acum e clătinată poziția lui și mai stă acățat numai cu un picior în scară. Și și acest

picior tremură ca varga, că o să sară de tot din șea.

Dacă am renunța azi cu ușurință ne-cualificabilă de a mai susține școalele, mâine, când om vrea să le reînviem de nou, o-am putea face cu mai multă greutate.

Dedai odată pe popor să simtă că poate fi fără de o instituție și că n'are de ce să jertfească pentru ea, cu greu îl poți iarăș aduce la brazda de unde l-ai scos fără socotintă multă.

Noi ținem că toată manevra cu abandonarea școalelor a fost o tactică greșită, o încercare pripită și nerumegată din destul.

E rău cu rău, dar e mai rău fără rău zice proverbul românesc și proverbele din bătrâni se dovedesc că au valoarea lor actuală până în zilele noastre.

Suntem strămtorați în drepturile noastre, ni se cer mari jertfe, dar de ce să nu recunoaștem barem că în răul de care suntem bântuiți se găsește și ceva bun.

Învățătorii cu salariul cel slab nu mai puteau trăi, erau în înțelesul strict al cuvântului niște cerșitori și peritori de foame. Nu se mai găseau oameni, cari pentru o retribuție atât de șubredă să mai pășească la slujba dascăliei.

Edificiile noastre școlare, mobilierul intern în unele locuri erau din seamă afară negleșe și părgănite.

Legea te silește să le faci cum se cade.

Și de s'ar fi oprit ministrul aci, legea lui eră chiar o binefacere.

Ce să-i faci însă dacă curentul bolnăvicios al maghiarizării l-a împins la măsuri excepționale, la discipline cari n'au rațiune pedagogică, și a făcut din legea școlară o lege de poliție?

Noi ne-am împotrivit din destul până a fost proiect, ca să nu ajungă lege, acum, n'avem decât să ne supunem, dar în acelaș timp să strigăm *urbi et orbi*, că legea e asupritoare, e neexecutabilă, nu e izvorită din trebuințele popoarelor și că cerem abrogarea ei. Și o vom cere și azi și mâine și încă nu ne-am pierdut nădejdea, că în Ungaria va veni un ministru cu concepții mai largi și mai umane și o va abrogă de silă de voe ca să se restabilească pacea.

Până atunci stăm pe picior de bătae și nu vom desarmă — dar vrem ca ceice au abordat chestia abandonării școalelor să revină la gândiri mai luminoase și din rătăcirea de până aci să se reîntoarcă la calea adevărată, dictată de interesele mari ale bisericei noastre.

REVISTA POLITICĂ.

O vorbă la loc. Ziarul vienez „Reichspost“, scriind despre audiențele ce-au avut loc în Budapesta, le face următorul comentariu prea potrivit: „Au fost ascultați, rând pe rând, Kossuth, Apponyi, Zichy, etc. E de regretat că până acum n'a fost chemat la audiență nici un reprezentant al naționalităților, deși importanța naționalităților în ce privește rezolvirea crizei e indiscutabilă. Tot atât de cert e că acestui grup îi revine o deosebită importanță pentru cazul oricărei soluții fără partidul Kossuthist. De ce intermediază Domnitorului numai informațiuni unilaterale?“

Vizita împăratului Vilhelm. Venind din Italia, dela Brindisi, împăratul Vilhelm al Germaniei a făcut o vizită monarhului nostru în Viena, unde a fost primit cu mari festivități.

Intrevederea acestor doi suverani cimentează și mai mult alianța monarhiei noastre cu Germania, a cărei atitudine energică în favorul monarhiei noastre cu prilejul conflictului provocat prin anexarea Bosniei și Herțegovinei — a contribuit în mare măsură la potolirea agitației alimentare în Balcani din partea Rusiei.

Dintre miniștri ungari au luat parte la festivități Wekerle, Andrassy și Zichy.

Sărmanul Kossuth... Abia s'a svonit că sănătatea lui Kossuth s'a „îndreptat“, și politicianii noștri s'au și prezentat în locuința lui pentru a se „sfătui“ cu el asupra situației.

Cel dintâi a fost ministrul Wekerle, a urmat apoi Andrassy, mai târziu Apponyi. Cel din urmă a fost președintele Camerei Justh.

Și nu e nici o îndoială, Kossuth a rămas convins de părerile lui Justh, cum ar fi rămas convins de părerile lui Wekerle sau... Kardhordó Arpád, dacă Wekerle sau Kardhordó Arpád ar fi fost cel din urmă...

Sărmanul Kossuth!

— Domnule doctor, vă rog foarte mult, nu o refuzați, — urmă Sașa se gângăvească, în vreme ce deschise pachetul, ne veți măhni, pe mine și pe mama... E un obiect foarte frumos... din bronz antic... Il avem dela răposatul tata, și l-am păstrat ca pe o relicvă scumpă. Tatăl meu târguia bronzuri antice și le vindea apoi la amatori... Acum, mama și eu nu ne mai ocupăm de astea.

Sașa desfăcu obiectul și-l așeză solemn pe masă. Eră un sfeșnic de mărime mijlocie din bronz antic, artistic executat. Reprezentă un grup. Pe soclu se aflau două înfățișeri feminine în costumul Evei, într'o pozițiune, pe care nu am nici curajul, nici temperamentul necesar ca s'o descriu. Femeile astea zimbeau grațios și-ți făceau impresie că fără șfială vor sări jos de pe soclu, făcând un scandal, la care gândindu-ne numai, dragă cititor, și încă ar fi necuviincios.

Dupăce doctorul observă darul, se scărpină ușor la ureche, și făcu o mișcare de nehotărâre.

— Da, ce-i drept, nostim obiect, — îngână el, — dar cum să mă exprim... e ceva... dar e ceva neparlamentar... Asta nu mai e decoltat, ci știe dracu ce anume e...

— Dar cum asta?

— Nu numai Suhorowschi, dar șarpele însuși, nu și-ar putea închipui ceva mai ordinar... Dacă aș așeză așa o nebulie pe masă, aș infectă întreaga locuință cu dânsa!

— Cât de curios apreciați dv. arta! zise Sașa cu oarecare măhnire. E doar o operă de artă, priviți-o numai. Atâta frumșetă și grație, încât sufletul e plin de admirație, și lacrimi ar înfloră cuiva ochii! Când vezi o astfel de frumșetă, uiți tot ce-i pământesc! Uitați-vă numai câtă mișcare, gingășie, expresiune!

— Toate astea, le pricep eu foarte bine, dragul meu! îl intrerupse doctorul, dar vezi că eu-s căsătorit, copiii mei aleargă pe aici, vin apoi doamne...

— Negreșit că dacă judecați din punctul de vedere al mulțimei... zise Sașa, atunci fără îndoială ca opera aceasta de o mare valoare artistică, apare într'o altă lumină! Dar ridicați-vă mai presus de mulțime, domnule doctor, cu atât mai mult cu cât prin refuzul dv. ne măhniți adânc, pe mine și pe mama mea... Vă dăm ceiace ne-a fost mai scump — și regret numai că nu avem și perechea la sfeșnicul acesta.

— Îți mulțumesc scumpul meu, îți sunt foarte recunoscător... Complimente la mama, dar pentru D-zeu, spune dta singur aici la mine aleargă copiii, vin apoi doamne... Dar în fine, lasă obiectul aici! Dta nu poți să înțelegi așa ceva!

— Minunat! exclamă Sașa cu bucurie. Așezăți sfeșnicul acesta alături de nas. Ce păcat că nu aveți perechea la el! Ei, bună ziua domnule doctor.

Dupăce Sașa plecase, doctorul se uită lung la sfeșnic, se scărpină la ureche și reflectă.

— Splendidă lucrare, în privința aceasta nici o îndoială — se gândi el — ar fi păcat să o arunc... Dar să o păstrez aici, cu neputință... Hm... Ce-i de făcut atunci? Poate s'o dăruiesc sau s'o donez undeva.

Și după o îndelungă chibzuire, îi veni în minte un bun amic, avocatul Uchow, căruia îi eră îndatoritor pentru apărarea unui proces

— Minunat, se hotări doctorul. Dânsul, ca amic al meu, nu va primi bani dela mine, și s'ar potrive mai bine de i-aș dedică ceva... Am să-i duc drăcovenia asta... Pe deasupra, mai e și becher și cam ușuratic.

Și ca să-și aducă imediat la împlinire intențiunea, doctorul își puse pardisiul, luă sfeșnicul și porni spre Usow.

— Salutare, prietene dragă! zise el, când găsi pe avocat acasă. Vin la tine să-ți mulțumesc pentru osteneala ta... De nu vrei bani, ia cel puțin obiectul acesta... Iată-l, dragul meu ceva splendid!

Când văzu avocatul sfeșnicul în chestiune se extaziase peste măsură.

— Așa ceva! rase el! Hi, drăcia dracului, să se imagineze așa ceva, a la Satana! Splendid! Răpitor. Dar de unde ai obiectul acesta minunat?

După ce avocatul și-a dat glas entuziasmului, privi cu șfială înspre ușă și rosti...

Viena și criza ungară. Un ziar german din Budapesta publicase informația că Maj. Sa, plecând din Budapesta, ar fi declarat: „Toți cei ce au fost primiți în audiență mi-au cerut concesi, fără ca unul măcar să-mi fi prezentat un plan acceptabil în ce privește rezolvirea crizei“.

Bărbații politici din Austria, cari cunosc bine intențiunile Coroanei, nu se îndoiesc că Maj. Sa a făcut declarația aceasta. *Coroana a hotărât să nu mai facă nici o concesie militară. Decând cu succesul diplomatic ce l-a avut în urma anexării Herțegovinei și Bosniei, cu sprijinul Germaniei, în Austria s'a întărit din nou elementul german. Orice concesie militară — limba maghiară ca limba regimentelor — ar însemna o slăbire a elementului german și slăbirea aceasta nu o va admite Coroana cu nici un preț.*

Cercurile conducătoare din Viena sunt hotărâte să rezolve criza cu sprijinul actualelor partide politice, dar dacă aceasta va fi cu neputință, va însărcina cu alcătuirea noului guvern politicieni cari nu fac parte din coalitie, dar sunt aderenți ai votului universal.

Ministri Vekerle și Andrássy încearcă să convingă partidul independist despre necesitatea cooperării lor pentru rezolvirea crizei; cum, însă, partidul independist în cești trei ani din urmă n'a făcut altceva decât să-și calce în picioare programul, are nevoie de „concesi nationale“ ca să-și recâștige popularitatea. Prin urmare, fără „concesi“ nu vrea să dea sprijin celorlalte partide, — iar concesiile sunt excluse.

Toate semnele dovedesc că rezolvirea crizei se va face prin alți bărbați de stat. Lukács sau Héderváry, a căror misiune va fi introducerea votului universal și, apoi, dizolvarea Camerelor.

Constituția în Persia. Noul cabinet liberal a fost constituit cu Sanded-Anleh ca ministru de externe. Șahul Persiei a dat ordin comandantului trupelor din împrejurimile orașului Taebriș să le desconcentreze, în același timp el a publicat două proclamații: una înștiințând poporul despre reînființarea Constituției, și cealaltă referitoare la amnistie pentru delicta politice.

CRONICA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ.

Marion a murit. Scriitorul care treizeci de ani a fost răsfățat de publicul românesc, a căzut istovit de muncă și de boală.

Cu D. Marinescu-Marion moare nu numai un scriitor de mare talent, un om de inimă și un neprețuit prieten — moare sau cel puțin se curmă deocamdată un gen literar.

Regretatul nostru confrate era unul din cei mai vechi ziariști din București. În cursul carierei sale, lungi și plină de succese, Marion a descris „Viața la Mahala“ cu un talent rar și cu un humor irezistibil.

Scrierile lui Marion în genul acesta sunt neîntrecute până acum și au făcut epocă.

Marion a colaborat la mai multe ziare, iar dela apariția „Universului“, a fost neîntrerupt redactor la acest ziar.

Marion deși bolnav, a murit scriind — ca soldatul credincios postului ce i-se încredințase.

Presa pierde prin moartea acestui valoros confrate, un membru important; prietenii lui, pierd o inimă de aur.

„Mizerabilii“. În 1860 după publicarea „Legendei secolelor“, Victor Hugo s'a hotărât să-și termine romanul său intitulat „Les Miserables“ întrerupt de revoluția din 1848. Dela „Notre Dame de Paris“, adică de 29 de ani V. Hugo nu mai dăduse nici un roman publicului; dorința lui era să facă mari schimbări în vechiul manuscris pentru ca opera întreagă să se prezinte cu mai multă unitate. Hotărând să adauge o mare povestire relativ la Waterloo s'a dus la fața locului spre a face „autopsia catastrofei“. După o ședere de mai bine de două luni la Mont-Saint-Jean, s'a întors la Guernesey unde ducea o viață de pustnic departe de familia sa, rămasă la Bruxelles.

Hugo lucra — spune Gustave Simon — în „La Revue“, dela 6 ore dimineața până la 11; dela 1 d. a. până la orele 6 și dela 8 seara până la miezul nopții și uneori mai târziu. Editorul său, Lacroix, tipărea capitolele pe măsură ce le primea dela autor. Meurice și Vacquerie făceau corecturile, dar cu tot zelul lor, Hugo n'avea încredere decât în el. „Nici odată nu se va tipări vre-un rând de al meu — spune el — până ce nu voi vedea corectura“ și le revedea de 2—4 ori arătându-se cât se poate de migălos în ceea ce

privește punctuația, ortografia și mai ales „d'a capurile“. Deși făcea atâtea corecturi era tot nemulțumit și pentru că editorul îi dădea zor cu corectura, el trimetea foile pline de îndreptări adăogând pe margine cuvintele: „Bun de tipărit. Cu regret“.

O gravă chestiune a învrăjbit, la un moment dat, pe autor și editor. Acesta, pentru a lungi apariția romanului, cerea ca prima parte să fie împărțită în 3 volume, Hugo voia să apară în 2 volume, temându-se să nu fie acuzat că a scris un roman foileton plătit cu linia. Editorul a dat ideea să pue hârtie mai bună, cu chipul acesta volumurile ar părea mai groase. Autorul ținea morțiș ca fiecare parte să fie împărțită în câte 2 volume. Din fericire, inspirația îi venea cu atâta abundență încât a scris 5 părți în loc de patru; față de acest lucru editorul a cedat. Romanul a apărut în 10 volume. Toată lumea a fost încântată, în prima linie... editorul.

Unul din cei fără nume. Nu demult s'a stins din viață un modest culegător-tipograf Toma Simtion în floarea vârstei. Răposatul face parte din sufletele alese înzestrate cu talent și cu toate calitățile, cari însă se frâng sub povara sorții înainte de a-i putea smulge vieții o biruință. Simtion a dus în groapă un frumos talent literar. În „Tribuna“ veche din Sibiu se găsesc mai multe foiletoane, nuvele și schițe, din cari se poate vedea, că talentul de bun observator și fineța de stil îl ridică din rândul diletanților acestei vremi. Răposatul a publicat în anul trecut o serie de „Scrisori către țărani“ în revista noastră, cari se disting pe lângă o adâncă pătrundere a nevoilor de la sate și prin incontestabile calități literare. Din vrafal de manuscrise ce ne-a rămas pe urma lui la redacție, publicăm această frumoasă poezie, din care se simte delicatețea acestui suflet de artist, care în altă țară și în alte împrejurări ar fi putut atinge culmi unde numai celor aleși le e dat să se ridice. Iată poezia:

TESTAMENT.

*Și de va fi să mor, odată
Pe crucea mea nu scrieți nume,
Să nu se știe niciodată
C'am mai trăit și eu pe lume.*

*La căpătâiu să-mi puneți piatră
Pe veci să-mi străjuie mormântul;
Să n'aud patimile lumii,
Să nu simt cum șueră vântul.*

— Dar ia-ți îndărăt cadoul, scumpul meu, nu pot să-l rețin.

— De ce? se speria doctorul.

— Fiindcă... mă vizitează aici mama, clienții mei... și față de servitoare chiar e penibil.

— Nu, nu, nu trebuie să-l respingi — zise doctorul făcând cu mâinile un semn că nu-l primește. Ar fi urât din partea ta! O operă de artă... Vezi câtă mișcare... Expresiune... Dar nici nu voiu să mai vorbesc de asta! Ai să mă jignești.

— Dacă ar fi cel puțin acoperită, sau vre-o foaie de smochină pe deasupra.

Dar doctorul făcu de astădată o mișcare și mai aprigă de respingere, părăsi iute locuința lui Uchow și plecă acasă vesel că a reușit să se descotorosească de darul acesta.

După ce plecă doctorul, avocatul mai privi odată sfeșnicul, îl pipăi în toate părțile cu degetele și-și bătu mult capul, cum o făcu și doctorul înainte, ce anume să facă cu darul.

— O operă de artă splendidă — își zise în sine. Ar fi păcat s'o arunci, s'o așezi aci, ar fi necuviincios... Lucrul cel mai bun ar fi să-l dăruiesc cuiva... Așa, sfeșnicul acesta îl voiu face cadou în asta seară, comicului Sașchin. Canaliei astea îi plac astfel de drăcii și pe deasupra mai e azi și beneficiul său.

Spus și făcut.

Seara, fu înmănat, pe scenă, comicului Sașchin, sfeșnicul cu îngrijire înpachetat.

Toată seara, cabina comicalui era asediată de domni, cari venira să admire cadoul; în tot timpul cabina răsuna de aprecieri entuziaste, de râsete ce aduceau cu nechezatul cailor. Și când vre-o artistă bătu la ușă și întrebă: „Se poate intra?“ răsuna imediat vocea răgușită a comicalui:

— Nu, nu, prea onorată! Nu-s îmbrăcat încă!

După reprezentație, comical mișcă din umeri și mereu făcu gesturi mari, cu mâinile, repetând cu disperare.

— Ce să fac cu obiectul acesta de scandal? Locuința mea e vizitată de colege! Și asta nu-i o fotografie ca s'o poți ascunde în saltar.

— Dar vindeți-o, îl indemnă frizerul teatrului, în vreme ce-i spăla sulimanul. „Colo în mahala locuște o bătrână, care cumpără bronzuri antice! Duceți-vă într'acolo și întrebați de Smirnova! Fiecare o cunoaște acolo“...

Comical urmă povața...

Peste două zile, doctorul ședează în cabinetul său și cugetă, cu degetul pe frunte, în chestia acidului de fier. Deodată se deschise ușa și în cabinet dădu năvală Sașa Smirnow... Surădea triumfător, și întreaga sa înfățișare exprima fericirea cea mai înaltă. În mâni ținea un obiect înfășurat într'un ziar.

— Domnule doctor, încep eu, răsufând greu. Inchipuiți-vă, bucuria mea. Pentru norocul dv. am reușit să căpătăm perechea la sfeșnicul dv...

Mama e atât de fericită... Sunt unicul fiu la mama mea... Mia-ți salvat viața...

Și plin de recunoștință, Sașa așeză sfeșnicul în fața doctorului.

Doctorul deschise gura, voi să zică ceva, dar nu zise nimic, îi pierise par'că glasul.

după *Anton Cehov.*

Două suflete.

I.

Trăia nu de multă vreme în satul Melinești aproape de apa Luncavățului un Italian anume Giuseppe Soreli.

Venise în țară pe vremea războiului neartărnării, și se indeletnicea, de altfel ca mai toți lucrătorii Italiani, cu cioplitul și lustruitul pietrei. Făcea lespezi pentru morminte, cruci și sghiaburi pentru fântâni, scări pentru casele boerești, și câte alte lucrări meșteșugite, nu știa Soreli să scobească cu dalta, în pietrele doborite din munții Bistriței...

Se căsătorise încă dela venirea în țară, cu Giovanina, fata lui Barteli, mare arhitect pe vremuri; dar care scăpătase din cauza multor dureri care-l loviseră; și mai ales, că din floarea vârstei avusese nenorocirea să-și piardă și vederea.

Trăi fericit Soreli timp de zece ani, neștiind ce-i durerea. Iar într'o zi de prin păresimi, Gio-

Să dorm acolo somnul dulce
Al celor cari n'au să mai vie,
Să mă prefac una cu huma
Atât de stearpă și pustie

Să 'ngraș cu gândurile mele
Pământul sterp al tristei glii
Și dintr'acel prisos de jale
Să crească florile 'n câmpii.

Și de-ți cosi vr'odată glia
Sub care dorm atâtea gânduri,
Lăsați să steie p'pădăia,
Podoabă celor patru scânduri.

Sibiu, Octomvre 1907.

T. Simtion.

Evenimentele din Turcia.

Lucrările Camerei. — Sultanul intervine pentru Armeni. — Arestări de soldați reacționari. — Creștinii și serviciul militar. — Patru sentințe de moarte. — Pretinsă conspirație militară la Adrianopole. — Numiri de înalți funcționari. — Pensie votată pentru Abdul Hamid. — Von der Goltz rechemat. — America și măcelurile din Asia-Mică. — Atentat contra deputatului Sternberg.

Camera turcă a votat douăsprezecimele provizorii pe Aprilie și Maiu. Cu privire la lefurile miniștrilor Ferid pașa a declarat că toți miniștrii sunt gata să facă sacrificii.

Principele Burhanedin, care era ascuns până acum la o soră a sa pe Bosfor a fost astăzi adus cu escortă la ministerul de războiu, însă îndată în urmă pus în libertate. Cercurile competente declară că Burhanedin nu va fi tras înaintea tribunalului ci probabil internat.

Sultanul, căruia s'a prezentat memoriul armenesc, a promis că va da ordinea ca să se restabilească liniștea și ordinea în provincii și că va da o iradea că oricare mohamedan va ucide pe un creștin să fie spânzurat.

Valiul din Bagdat Nedchmedin, a fost numit ministru de justiție.

Liniștea restabilindu-se în vilaetele Adana și Aleppo crucișetorul austro-ungar Zenta a fost chemat la Pireu. Cea mai mare parte dintre reprezentanții diplomatiei primind noi scrisori de creanță, remiterea lor va avea loc luni în audiență colectivă.

Demisiunea ambasadorului francez a fost primită.

În fortăreața dela Dardanele au fost din nou arestați 60 de soldați de artilerie și de geniu reacționari cari posedau bombe și revolve.

În vizita pe care a făcut-o patriarhului ecumenic ieri, Sefket pașa, a declarat că înainte de votarea legii privitoare la serviciul militar al creștinilor, aceștia pot să fie admiși ca voluntari. Înscrierea creștinilor pentru serviciul militar a început deja în diferite locuri. Deasemenea se prezintă și voluntari.

Patru sentințe de moarte, pronunțate de către tribunalul de războiu contra unui căpitan, unui locotenent și doi polițiști, au fost confirmate.

Ieri trei-zeci de ofițeri, arestați din ordinul consiliului de războiu, au fost puși în libertate.

Se telegrafiază din Adrianopole că acolo se răspândesc știri despre o pretinsă conspirație militară și despre anumite arestări. Nimic nu e adevărat.

După zările turcești, fostul ministru Reuf Pașa a fost numit comisar turc în Egipt. Benghazi Ghalib, guvernatorul din Sandjac a fost numit guvernator general în vilaetul Diarbekir.

Ziarul „Osmaniche Lloyd“ asigură că Sultanul s'a învoit la numirea fostului ministru de externe, Tawfik Pașa, ca ambasador la Londra.

Din Salonic sosesc știri neliniștitoare asupra întinderii mișcării reacționare.

Se crede că va fi nevoie de proclamarea stărei de asediu asupra vilaetelor reacționare.

În bugetul provizoriu acordat ieri de cameră, figurează și o sumă de 1000 de lire lunar pentru fostul Sultan Abdul-Hamid.

Ziarul „Osmanische Lloyd“ spune că Sultanul a semnat o iradea prin care generalul german Von der Goltz, fostul organizator al armatei turcești, este chemat din nou în Turcia spre a lua direcțiunea noii reorganizări a armatei.

Ziarul „Berliner Tageblatt“ anunță din Constantinopol că președintele Statelor-Unite, Taft ar fi rugat pe regele Eduard al Angliei să înceapă a lua măsuri pentru protejarea creștinilor din Orient.

Se anunță din Praga că cunoscutul conte Sternberg a fost grav rănit, în Constantinopol, la ambele picioare, de focuri de revolver trase de un atentator rămas până acum nedescoperit.

Alte amănunte lipsesc.

Un om care nu-și încapă în piele.

Domnul Patîța are mâncărimea de a figură ca scriitor, și, vezi Doamne! ca istoric. Bazat pe experiențele sale, câștigate în timpul când era de 7, zi șapte ani, publică „Reminiscențe istorice.“ Astfel se pomenește domnul Diaconovich, directorul revistei „Transilvania“, cu un lung manuscript, în care d-l Patîța combate aserțiunea din Memoriul meu, că în Abrud la anul 1849 ar fi existat o gardă românească, pe motiv că „dacă ar fi existat ar fi trebuit să respingă intrarea lui Hatvany în Abrud.“

Care va să zică: cam vre-o 100 feciori să respingă armata lui Hatvany, 1400 soldați, infanterie, cavalerie și artilerie, cu care alipindu-se Ungurii din Abrud, cari abia așteptau sosirea lui Hatvany, ar fi format o putere armată de vre-o 2000 combatanți.

Domnul Diaconovich a vrut să arunce acel manuscript, la locul meritat, eu însă i l-am cerut, și întâlnind pe d-l Patîța la proxima adunare generală a „Asociațiunii“ i-am zis: „Dacă înziști să se publice acel manuscript, se va publica, dar să știi că ajungi de risul lumii, căci întreg Abrudul și satul Abrud a văzut acea gardă în frunte cu fratele meu Dionisie, căpitanul gardei, zi de zi mergând la exercițiu; o spune Iancu în raportul său către Împăratul, că garda națională: „aceea gardă credincioasă la vestea că Hatvany cu armata se apropie, s'a depărtat din Abrud, și în ziua următoare a sosit în Câmpeni.“

Cum de d-l Patîța n'a văzut garda!?! căci d-niasa toate le-a văzut și le știe de-a rostul. Eu puteam să-l blamez în public, dar n'am făcut-o.

În „Gazeta Transilvaniei“ Nr. 32 din 25 Februarie a. c. descrie d-l Patîța uciderea lui Dragoș prin lănceri, așa, precum zice, că i-ar fi istorisit Antonescu, care a fost de față; și că „moartea lui Dragoș este o răzbunare pentru uciderea lui Petru Dobra, care răzbunare a săvârșit-o rudeniile celui ucis“.

La aceste am răspuns eu în „Țara Noastră“ Nr. 8 din 7 Martie a. c. într'un ton, nu se poate mai obiectiv și cruțător față de d-l Patîța, deși am văzut din capul locului că: minte; (sit venia verbis) dar n'am vrut să-l blamez.

Că Antonescu n'a fost de față e dovedit mai presus de orice îndoială prin cele împărtă-

vanina căzu la pat bolnavă. Toate leacurile căutate fură zadarnice, căci după două săptămâni, Soreli rămase văduv cu un copilăș de 6 ani.

Eră frumos, micul Gelu, și voinic la corp, dar din nenorocire mut. Îl îngrija bine bietul Italian, făcându-i toate gusturile; căci eră bun și blajin din cale afară, și sămăna cu răposata lui nevastă ca două picături de rouă. Nasul, gura, sprâncenile, fruntea erau ale Giovaninei. Dar mai cu seamă ochii: Ah! ochii ei albaștri ca cerul Italiei, în care s'au oglindit de atâtea ori visele, speranțele lui din tinerețe. Și s'a dus colo, sub pământul negru, lăsându-l nemângăiat. Cu mâna lui săpatu-i-a crucea, și lespede de piatră ce-i acopere mormântul, și pe care stau scrise și azi vorbele: „Te-am pierdut pe tine, dar mi-a rămas Italia!“

Ah! Italia!.. De câteori nu rămâne așa nemișcat cu ochii duși în zare, cătând să răsbată cu privirile necuprinsul.

De mulțori stând în tinda casei, îl duceau gândurile departe... cu mulți ani în urmă...

Se vedeă copilul nebunatic de demult, alergând cu micii pescari pe malul Adriaticei. Cât de bine-i p'acolo!... Din zori și până'n seară colinda văile. Dealurile împodobite cu grădini de portocali și neramzi, erau toate ale lui!... Par'că se vede pe vârf de arbori stricând cuiburile de stâncuțe guralive și gaite șirete; ori scuturând chiparoșii de floare în toiul primăverilor, și în-

gânând privighetorile cu frunzișoare de lămâiță vârte sub limbă. Ce vremuri!..

Natura e mai împodobită pe acolo. Cerul cu marea se înfrățesc într'o singură culoare. Și dacă cumva te pierzi cu luntrea în larg, tablouri mărețe ți-se infățîșează ochilor. Apa în funduri e așa de limpede și atât de liniștită că vezi petrișul și nisipul din adânc. Pestișori mai mari și mai mici trec pe la mijlocul apei repede ca o săgeată, depărtându-se de mal, și reflectându-și solzii în lumini argintii. Fundul mării par'că se resfrânge la suprafață în culori irizate, și dacă privești în larg, atât de bine se contopește cerul cu marea, încât nu mai știi dacă plutești pe apă ori în aer. Clima e mai plăcută și păsărelele cântă mai dulce; iar florile și fetele sunt așa de frumoase!..

Ah! fetele din nordul Italiei, din valea fertilă a fluviului Po, cât sunt de încântătoare!.. Acolo, în orașul Villa franca s'a născut bunica lui!

Iși aduce aminte, cum în frageda-i copilărie a fost și el în Villa franca!

E mult de-atunci! Par'că vede și azi pe bunica, stând în jilțu-i de alun, cu capul răzimat de-o periniță de puf, bătrână și cocârjată de vreme! Pe verișoarele lui care erau așa de frumoase, cum nu mai văzuse alte fete, nu le mai poate gonl din minte; și mai ales pe cea mai mică, pe Graziela, care nu știu cum, se furisase în sufletul lui, că multă vreme a lăcrămat

de dorul ei!.. Vremuri topite în focul depărtărilor, care n'or mai reveni!..

Iar când se deșteptă din visurile lui, Soreli își pironea ochii pe harta Italiei, bătută colô în peretele din spre apus, și cătând orașelul Rivini de pe malul Adriaticei, acolo unde se născuse el, i-se umpleau ochii de lacrimi, și cântând un cântec de ducă, rămâneă așa nemișcat, ceasuri întregi, și par'că i-se topea în negrul ochilor tot dorul lui de Italia.

II.

Intr'o comună mai depărtată de satul Melinești, pe apa Cerni în sus, tocmai aproape de cătunul Bobaița risipit printre muncelile dealului Probota, aci fû chemat Soreli să facă o fântână.

Spunea tuturor că e ultima lucrare pe care o mai face în România, căci în scurtă vreme se va duce la Italia. Nu mai poate lupta cu dorul, care zilnic crește, crește, și simte că nu-l mai poate stăpâni. Si-apoi, e bătrân. Nu știe cât va mai putea s'o ducă; Vrea să-l înghită pământul lui, pământul Italiei, pe care de atât amar de vreme l-a părăsit!

Gelu se făcuse mare, și eră cuminte de nu-i afla-i păreche. Toate lucrurile le pricepea cum nici n'ai gândi. N'aveai să-i faci un semn că prindea numai decât înțelesul. Învățase cu ușurință să netezească și lustruiescă pietrele, iar lucrul care trecea prin mâna lui, era mai de preț ca al celui mai desăvârșit meșter. Nu se făcea

șite de prezidentul forului orfanal, fericitul Ioan Simionaș, un bărbat de bun renume și Român zelos. (cf. Mem. part. VI pag. 40.) În acest document, scris pe baza mărturisirii celui mai competent și clasic martor ocular, sunt numiți cu numele câmpănarilor cari au fost de față, despre Motora, despre care se zice că a fost înrudit cu Dobra nime nu face amintire; iar aceasta ar fi tocmai în interesul lui Motora, pentru că despre câmpănarilor spun martorii citați, că l-au jefuit pe Dragoș de bani, 315 galbeni, inele și orologiu. Nu deci din răsbunare pentru moartea lui Dobra strigau lăncerii că-l omoară pe Dragoș, ci danșii strigau: „Aici este hoțul de Dragoș care a zis că armata maghiară în Abrud nu va intra; cu astfel de încercări a vrut să ne dea pe mâna armatei ungurești să ne prăpădească“.

La aceste răspunde d-l Patița în „Țara Noastră“ Nr. 10 din 21 Martie a. c. Un răspuns mai ridicol nici că s'ar putea. Dniasa cu aceea vrea să dovedească că Antonescu a fost de față la catastrofa lui Dragoș, căci: „dacă nu eră de față nu i-ar fi putut istorisi cele văzute de el.“

Dar tocmai aci zace blamagiul dlui Patița, pentru că nimeni nu-l crede că Antonescu i-ar fi spus așa ceva; mai ales că manuscrisul lui Antonescu îl dă de gol pe dl Patița. Antonescu spune clar și cuprinzător, că el a scăpat cu armata maghiară în Ungaria, și că Dragoș fără de el (fără de Antonescu) s'a întors la Abrud.

Ca să dovedească dl Patița, că cei trei câmpănarilor au pus la cale să-l omoare pe Dragoș din răsbunare, pentru că Ungurii omoriseră pe Dobra, zice că: „Numai pe Dragoș au vrut Moții, (pardon „Țopii“) să-l prăpădească și nu pe alții, căci în casa lui Simion Șuluțu și în vecini la Amos Tobias (și în biserică) se aflau vre-o 300 femei și copii, dar la aceia nu li s'a făcut nici un rău, și toți au scăpat teaferi. *Muntenii isprăvind cu Dragoș pe nime nu au mai infestat, pentru că vărsarea de sânge ei numai în decursul luptelor îndatinau a isprăvi“.*

Intr'adevăr, o minciună așa proastă și fără șfială spusă în public, nu s'a mai pomenit. O spun cronicarii maghiari că Românii au ucis 722 de cetățeni maghiari: bărbați, femei și copii, în casele lor, în catastrofa Abrudului; și că cei cari au scăpat, numai la Șuluțești, la popa Amos și în biserică au putut scăpa.

Indată după revoluție au năvălit Ungurii și Nemții asupra lui Iancu, numindu-l: „ucigaș, je-

fuitor, rebel.“ Eu am mărturisit adevărul, am condamnat cruzimile săvârșite în Abrud de Români; aceasta o spune și Iancu în raportul său către Impăratul; dar am dovedit în Memoriile mele, că nu Iancu, ci Hatvany a provocat catastrofa, prin călcarea armistițiului și cruzimile săvârșite de el. Iancu nu mai putea împedea răsbunarea. În urma acestor scriitorii maghiari au mărturisit că nu Iancu, ci Hatvany poartă vina, și că Iancu în adevăr, nu mai putea împedea răsbunarea.

Dl Patița în cel dintâiu răspuns ce mi l-a dat la obiectiva și inofensiva mea rectificare („Țara Noastră“ Nr. 8) năvălește asupra mea cu invective, cari nu stau în nici o legătură cu substratul de care eră vorba: zice că eu am greșit în monografia Abrudului, publicată în Enciclopedie, unde am zis că Românii numeau Abrudul „Auraria major“, căci, așa zice dl Patița, că: „După tabelele cerate Abrudul se numia Alburnum.“

În Nr. 11 din „Țara Noastră“ i-am răspuns că dniasa sa n'a văzut vre-o tabelă cerată, și că nici una nu-i datată din Alburn. Și că *cele mai multe* sunt scrise cu caractere Huno-Scytime. Apoi l-am îndrumat la Muzeul din Budapesta. Dl Patița neagă morțiș, fără să aibă idee despre toate aceste. Se provoacă la cartea lui Georg Pop, în care se cuprinde un document aflat în 1852 unde se vorbește și despre Alburn, acest document e un edict, despre desființarea unei societăți de înmormântare, și e scris cu litere latine.

Va fi de fost: Eu am vorbit de *tabele cerate*, dl Patița vorbește de *un document*, ce s'a aflat în 1852.

Numele Alburn nu-i nume roman, ci dacic, din acest nume s'a format numele Abrud. Astfel zic savanții, astfel zice și celebrul profesor din Berlin, Heinrich Kiepert, în cartea sa „Lehrbuch der alten Geografie“ la pag. 336; amintește însă și de Colegiul Aurariorum, care rezidă în Alba-Iulia.

Dar să lăsăm, domnule Patița, studiul acesta în grija savanților. Mulți unguri, firește, nu vreau să audă de Auraria. Ratnoti Dezső desaproabă în cartea sa „Erdélyi kalauz“ de ce au botezat abrudenii banca lor „Auraria“, căci acest nume e fictiv. Tot așa a zis și dl Patița, că Auraria e nume „fictiv“.

Ascultați și vă mirați de răutatea și fari-seismul dlui Patița. Dânsul zice în pamfletul

trimis la „Țara Noastră“ în 10 Maiu a. c. că eu am atacat pe Barițiu pentru că nu a terfelit (ce cuvânt mojicesc) pe Șaguna, în afacerea cu Varga Catarina; apoi alătură epistola Vicariului Alexandru Sterca Șuluțu, scrisă în 20 Iulie 1837, preotului gr. or. din Bucium G. Suciuc, cu care Al. Șuluțu ca protopop în Bistra a trăit în relațiuni de preinie.

Epistola aceasta e de o rară frumusețe și o puternică dovadă despre frățasca înțelegere în care trăiau pe acele timpuri „uniții“ cu „neuniții“; e o eclatantă dovadă și despre zelul și nemărginita iubire de neam a mitropolitului Șuluțu, o posed și eu, și cetitorul numai așa va înțelege aceasta epistolă, dacă va avea în mână și va citi cele cuprinse în Memoriul meu part. a IV la titlul: „Podivinski tiranul Moților“ apoi în partea a III. la titlul: „Terra Abrud“. Din aceste se va convinge cetitorul: ce minciună mare a zis dl Patița că eu am atacat pe Barițiu, pentru că n'a terfelit pe Șaguna. Din contră: eu numai am apărat scrierile mele și am dovedit greșelile intrate în istoria lui Barițiu. (cf. Mem. part. VI. pag. 47—125).

În broșura mea „O lămurire“, publicată în an. 1892, la punct VI e dovedit, că tocmai Barițiu a condamnat în istoria sa cu asprime pe Șaguna.

Buciumanii cerând sfat în a. 1836 dela protopopul Șuluțu, între altele au zis: „Mai cercăm una, mai mergem și noi odată la Impăratul, precum a făcut Horia. Dacă nu ne va rămânea alta îndărăpt, vom pune și noi mâna pe arme, dar iobagi nu ne dăm, ne-ar blăstăma copiii în mormintele noastre“. Protopopul Șuluțu i-a rugat pe toți sfinții lui Dumnezeu, să nu încerce asta, căci atunci sunt pierduți; ce poate face o singură comună față cu miliția, care eră deja comandată. Buciumanii însă s'au opus, adecă vre-o câțiva dintre ei; urmările și marea nefericire ce i-a ajuns sunt descrise în Memoriile mele, și sunt de importanță istorică, în legătură cu istoria lui Horia.

Iată epistola vicarului Șuluțu:

Silagi-Somlio 20 Iulie 1837.

Onorate în Chr. Frate!

Cartea fratii tale din 12-ea Iulie în a. c. în 17-a aceiasu cu multa bucurie și cu mare intristare am cetit-o, — cu bucuria pentru aceea, ca dela frăția ta au venit, cu intristare pentru că cuprinsa în sine cea mai

lucrare mai de seamă, la care să nu ia parte și Gelu. Implinise douăzeci de ani la sf. Gheorghe. Slab la față, cu mustața mică și ochii mari, albastrii, părea făcut să încante și să mulțamească privirile cele mai scrutătoare. Deși toată ziua bătea cu ciocanul în piatră, dar avea un obraz neted, o fire blajină, îngăduitoare și privirea tristă, îndurerată. Se deosebea de ceilalți Italiani, care aveau în figura lor ceva din duritatea pietrilor pe care le ciopleau; iar mâinile lui nu erau aspre și noduroase ca ale celorlalți...

Eră sfârșit de Primăvară. Amurgul se stingeă pe creste, și dinspre pădure coborau negurile inserării peste vălcelele împodobite cu verdeață.

Copiii se dădeau huța în scrânciobul din Aluniște, făcând o gălăgie ca un stol de vrăbii. Tălângile sunau pe coastă prelung, monoton; iar dinspre curtea boerească veneau strigățile obositoare ale lucrătorilor, ce se munceau să lase în fântână lespezile grele de peatră.

Soreli, lucră cu apa până la genunchi, tocmai în fund la zece metri adâncime. El orânduia lespezile, le încheiă la capete, făcea tencuiala trebuincioasă și lăsa drum izvoarelor să se strecoare printre pietrii. De șase zile trăia în negura pământului muncind din greu, într'o umezeală care-i pătrunsese în oase. Nu se simțea bine de două zile, dar nu s'a lăsat bolii, crezând că o va birui, ca 'nalte dăți, cu puterea și curajul. Dar nu a fost așa. În ziua de sf. Petru, când

voia să se ridice din pat în zorii zilei, s'au pus niște cărcei pe sub coaste, și simțea arsuri în tot corpul. A trimis vorbă la curte că nu mai poate lucra, și lăsând altuia să îndeplinească munca începută de el, s'a dus acasă în satul Milinești...

Acți zăcu Soreli o lună încheiată, până după Sf. Ilie, când începu a-i da în de bine. Pela Sf. Maria mare, se împiciorogă dea binele; și porni într'o dimineață cu voie bună, și ca întinerit, pe apa Cernii în sus, la satul Căzănești. Vroia să se socotească cu boerul la care lucrase; să-și ia flacăul, și întors în Milinești să intre în vorbă cu un vechil, care de multă vreme dorea să-i cumpere bunurile; iar când își va strânge părăluțele chită, să plece la Italia; acolo, unde-l strigă fiecare floare, fiecare pasere, de unde-i vine pe blânda adiere a vântului strigătul de chemare și dor al fraților lui!...

Se apropiă toamna cu podoaba ei tristă, melancolică. Porumburile steteau îngălbenite pe câmpuri, cu frunzele ofelitate, opărite par'că. Pe dealul viilor localiiile cântau în bătaia vântului, iar păsărelele tot mai puțin îndrăgeau codrul. Frunzele arămii cădeau rând pe rând, și răvășite alergau peste lanuri, ca un stol de gânduri pribege.

Soreli își vânduse toate bunurile. Din străduința lui de-o vieată întreagă de-abea putuse

înjgheba vre-o zece mii de lei. Își făcuse planul că odată ajuns în Italia să-și cumpere o căsuță în orașul Rivini, dacă cumva s'o fi dărăpanat aceea rămasă dela părinții lui; iar din restul banilor, și din ce va mai câștiga el și cu Gelu, să trăiască în liniște restul zilelor.

Oh! par'că simte cum va întineri, cum îi vor reveni puterile, în ziua când se va vedea pe malul Adriaticei, respirând aerul îmbălsămit al țării lui. Simțea așa o bucurie neînțeleasă, un fior care-i străbătea inima, când se gândea că peste câteva zile va pleca.

Mereu își pipăia banii cusuți în dosul surtucului, și tot mai des căută cu ochii pe hartă, orașele pe unde va trece el cu Gelu în goana trenului, până va ajunge la Rivini.

Câte odată, îi venea să plângă de ciudă că nu se poate înțelege cu Gelu, că nu-i poate spune bucuria ce simte, în nădejtile lui de o vieată mai bună, mai liniștită, pe care o vor trăi, acolo departe, în țara lui dragă!...

Iar Gelu, care pricepea totul, nu putea spune patima, dorul necunoscut, ce-i ardea sufletul de țara atât de scumpă părinților lui!... Căta cu ochii un punct de reazim în necunoscut, voind par'că să nimicească depărtarea, și să-și apropie orașele pe care tatăl lui le tot căută pe hartă de atât amar de vreme!...

Eră în dimineața zilei Crăstovului. Soarele se ridicase, deasupra dealului, rumenind munce-

vrednica de jale întâmplare a nefericitorilor Buciumani.

O cum asiu fi vrut sa-le fiu fost pro-rocu mincinos, da sau implinit — oh jale! mai nainte prevediuta și lor prorocita nefericire. Dintre celelalte Ddieesti pedepse ce sor versat asupra neamului nostru, e cea de capetenie ca se nu voieasca a asculta de voitorii de bine a neamului seu.

Ei au cautat sfatuitori straini, cari pe ei cu sfaturile lor placute, da in care era tainuit ascunsa perirea lor, i-au apropiat la marginea perirei — rana lor cea primejdiosa n'au primit neci doftori din sinul lor, — li se vedea amara celea ce folosea a neamului seu, și cele ce ii ducea ca de mana la peire, dulci. O neamul meu! neamul meu! pona când or fi se stii tu invatiatorii tei? pona când lapedi cele bune sfaturi a sangelui teu? Perirea ta dintru tine oh Izraele!

Nu pociu tainui, ca pe neamul meu deschilinitu 'lu iubescu, iara și aceia marturisescu ca Buciumanii au aprins in anima mea un focu a maniei pentru ca celea bune a noastre nu le-au primit, — a dureri pentru ca togma pentru aceea sunt nefericiti și cu aceia au facut rusine la tot neamul romanescu — ca de vrea asculta — pe calea blandetielor si a supunerei se potea apropia catra scopul acela, carele 'lu dorea ca se aiba scutire si ne asuprire, — s'eu incaldate aceasta in care acum misielatate inoata se putea incunjura, — cu neascultarea de sfatul cel bunu fericierea sa, a pruncilor sei, omenia si cinstea neamului, slobozenia sa pana acum avuta deodata toate le ingropara, și ce bine urma altul, decatu pe ei și pe tot neamul o rusine, pruncilor si stranepotilor nume si hula rea, iara celor de acum seracia, lantiuri si temnitia!

Aceste-su cele ce umplu de durere sufletul meu! aceste-su cele prevediute roduri ale neascultarii lor! oh batar si acum de ar fi ei primitori de sfatul cel bunu ca cu inalta anima se rabde, — oh batar acum se aiba un intialeptu și de bine sfatuitoriu! Eu de multu am intieles mersul catanelor acolo, cu mare neodihna posta o cautam, ca se primescu de acolo insciintiare despre întâmplatele lucruri.

Da tristu si in sufletu cu o scadere mare me intorceam acasa. Insciintiare nu am capatatu, celea trii cartii, ce dupa venirea mea dela Abrudu fratelui meu am scrisu pona in ziua de astazi remasera fora respunsu, neci sogorul Farcasiu neci altu oare care dintre cei mai de aproape scriindu-mi — cartea fratii tale 'mi plini asteptarea mea, paroli ca un om sdraivan ai facut destul, cu dorul in gandul meu pentru aceia te sarut, pecetea mea o cunoscu ca e alui d. Kontz,

lele și dumbrăvile îngălbenite. Carele urcau pe cărările șerpuite ce duc pe dealul viilor. Departe pe lângă coasta dealului scilipea în bătaia soarelui, apa Luncavățului, ce se furiașă printre arinii pletoși, ca o pânză de argint. Graurii fluerau pe sub păduri; iar prigoriile treceau peste lunci chemându-se cu glasul lor tomnatic.

Giussepe Soreli și cu Gelu erau gata de plecare. Din zorii zilei au fost de s'au rugat la mormântul Giovaninei, lăsând bani unui paznic să aibă grije de mormântul ei!...

Vai! cum nu trăiește și ea!... Să plece cu toți la Italia. Să rădă, să plângă de bucurie!... Dar, poate că așa voit-a Dumnezeu. L'a pedepsit fiindcă și-a părăsit țara și părinții; răpindu-i pe Giovanina și dându-i un brad de flăcău, dar mut...

Încă vre-o câte-va clipe și pornesc la drum. Tot satul îi petrece în urale, căci au fost oameni buni; blajini, și pe nimeni n'a supărat. Soreli cu lacrimile în ochi flutură mereu batista, pe când Gelu ghemuit într'un colț al trăsorii, plângea ca de îngropăciune pământul țării unde se născuse, unde văzuse lumina zilei, și unde nu-i fusese dat se poată pronunța cuvântul de mamă, de patrie!...

Trăsura sbură în goana cailor. Tot mai în urmă rămâne satul, iar dealurile se topeau în negura depărtărilor. Trecură țarina, cotitura dealului, și iată-i cum se pierd în lunca de lângă podul Luncavățului!...

spunei ca eu si pe dansul inca'lu sarut si ii poftescu tot binele.

Spunei lui Farcasiu si Farcasiei, fratelui meu si cumnatei dela mine tiucare, si mai virtosu lui Farcasiu ii poti si aceia spune ca eu de versul lui carele lau fost facutu la feredeiul Oradi mari 'mi aducu aminte, și acum eu lui ii-l cant „nu me uita, nu me uita F...s. Eu lumina ta“ Sarutu pe d. protopop Ighian si pre toti pretinii si fratiele, era fratia ta saruta pe sora d. preoteasa fratii tale și gandeste ca si eu asia ve sarut de ferbinte si reman al onorat fratii tale credinciosu in Chr. frate Alesandru Sterca Siolutiu mp. vicarul a tot Selagiului.

Faptele din anul 1837 nu se potrivesc cu cele petrecute la anul 1847; iar un om cu mintea sănătoasă, care se stimează pe sine, nu poate să scormonească acuma, toema acuma, așa numai din senin, o ceartă pe această temă. Un ziar, absolut nu, dacă nu vrea să se degradeze la reputațiunea „Calicului“. Dl Patița nu și-a găsit omul; apoi cu încercarea sa dovedește lipsă de stimă față cu memoria lui Șaguna.

Nunc venio ad fortissimum virum. Dl Patița zice în „Țara Noastră“ Nr. 10 următoarele: „E deobște cunoscut că dl Șuluțu în a. 1849 nu a petrecut în munții apuseni, deci din propria sa cunoștință nu a descris întâmplările acelu an.“

Cu toate tinerețele sale și a lui Tobias, (ambii erau de șapte ani) zice domnul Patița, spusele sale le poate dovedi mai cu multă valoare, „decât unul, care n'a fost de față și tot după epistole și atestate procurate după plac și dela oameni necompetenți voiește a compune istoria munților apuseni.“

În urma acestei insulte impertinente, am somat pe dl Patița, în „Țara noastră“ Nr. 11: „să-și revoace asertiunea, sau să dovedească numai decât cu martori clasici neexceptionabili și cu documente autentice cecece a afirmat, altcum va avea să poarte consecințele.“

Domnia sa n'a făcut nici una, nici alta. Astfel și-a enunțat însuș verdictul; Emenda lingvae: „Gură cea-i zis, a-i mințit!“

Insulta sună și la adresa martorilor, la a căror mărturisire eu m'am provocat în Memoriile mele, anume: la prefecti Axente, Iancu, Butean, popa Balint, Vlăduțiu, Moldovan, apoi la tribunii Corcheș, Aiudean, Andreica, Fodor, Dărăbant, colonelul c. r. Salmen, preotul Ciura și alții,

Sărmele și parii telegrafului sunt plini de rândunele. Stoluri, stoluri rotesc în sbor, proiectându-se ca niște puncte negre pe fondul albastru al cerului. Cocori și berze plutesc tocmai în adâncimile necuprinsului. Se pregăteau să plece în țara primăverilor eterne — Pasări călătoare, ce nu-și mai găsesc locul, și care se vor întâlni poate cu cei doi drumeti, sub cerul frumos al Italiei...

București.

Const. A. Giulescu.

O convorbire a unui ziarist cu ministrul de interne turc. Un ziarist străin a avut cu ministrul de interne o convorbire.

Ziaristul a pus mai multe întrebări în ordinea următoare:

— Ce informațiuni s'au mai primit din provincie?

— „Informațiuni foarte satisfăcătoare și sper că ele vor fi tot astfel și de aci nainte.“

— E oare adevărat că aveți de gând să plecați la Adana?

— „Da, am avut intențiunea să plec acolo, dar după știrile primite acum în urmă, liniștea restabilindu-se, nu mai e trebuință. La fața locului sunt comisiuni militare deosebite, cari anchetează situațiunea și pedepsesc în mod riguros pe cei culpabili.“

— Cum stă cu chestia că veți însoți pe Sultan în călătoria ce vrea să întreprinză în interiorul țării?

— „În privința aceasta încă nu s'a decis nimic. Când se va face voiu avea ocaziune să studiez bine provincia.“

tot bărbați pe lângă cari dl Patița e o nulă; pe toți aceștia îi bajocorește într'un mod atât de ordinar și revoltător, încât îți vine a crede că a-i de a face cu un om nenormal.

Acum înțeleg de ce mi-au zis mai mulți inși: „n'ai să stai de vorbă cu Patița, doar lumea îl cunoaște cine e dumnealui.“

Iosif Sterca Șuluțu.

Notă.

Veneratul Prezident al Asociațiunei noastre, Domnul consilier Iosif Șterca Șuluțu, cu competența-i cunoscută în materie de istorie și mai ales în istoria anilor furtunoși 1848—9, al căror martor ocular și clasic a fost luând parte la evenimentele cele mari petrecute atunci, a rectificat în ziarul nostru, scrisele din „Gazeta Transilvaniei“ ale dlui avocat Rubin Patița din Alba-Iulia făcând publicului român un prețios serviciu, iar dlui Patița i-a dat să înțeleagă că nu tot omul e chemat să facă istorie, mai ales dacă-i lipsesc aptitudinile și judecata clară spre acest scop.

Domnul Patița însă cum se vede nu e omul care să-și recunoască greșelile, — ci dă înainte pe povârnișul greșelilor în materie istorică și așa se simte necesitatea ca să dăm loc și la a doua rectificare a veneratului prezident, — declarând, că pentru foaia noastră chestia o privim de terminată cu atât mai mult, că ne-am obișnuit a recunoaște superioritatea și absoluta corectitate a domnului Șuluțu în aceasta chestie de interes public — și-am esperiat cu durere, cât se departă de realitate dl Patița prin povestile sale lipsite de ori ce serioasă bază istorică.

Situațiune turbure în Rusia.

Căderea lui Stolipin. Soarta Dumei hotărâtă. Greșala lui Stolipin. Nemulțumirea ambelor tabere. Intronarea auto-crației. Reacțiune și contra-reacțiune. Sleirea imperiului.

Refuzul țarului de a primi modificările propuse de Stolipin la budgetul marinei, a adus o criză acută în tot mersul politicei. Desigur că acest refuz nu are în sine mare însemnătate, totuși el înseamnă că primul ministru a căzut jertfa intrigilor extremilor-reacționari și chiar dacă pentru un moment nu-și va da demisiunea, plecarea lui este o chestiune de timp.

Lumea politică chiar cea înaintată, se întreabă cu îngrijire ce va aduce ziua de mâine. Cu tot reacționarismul său, regimul lui Stolipin era un pas înainte față de regimul de teroare și de bun plac al guvernanților dinainte de manifestul dela 17 Octomvrie.

Dar dacă Stolipin cade acuma este că n'a îndrăznit să ducă o politică francă fie într'un sens sau altul. El a căutat să-și facă din Dumă, un instrument docil, bazându-se mai mult pe octombriști și neținând seamă de opinia publică. Cu aceasta a nemulțumit pe cei doi factori puternici și hotărâtori, curentul extremei-drepte care vrea autocrația pură și simplă și curentul progresist cu toate nuanțele sale, care ar fi vrut ca Duma să fie cel puțin un instrument de control în contra samavolnicilor de tot felul. Dar Duma ajunsese în ultimul timp, un simplu biuro de înregistrare a voinței primului-ministru, căderea lui înseamnă deci căderea partizanilor săi, octombriști și foarte probabil căderea Dumei a treia.

Deja se ridică glasuri puternice din tabăra reacțiunii extreme influente care cere se decreteze că țarul nici odată n'a încetat de a fi autoratul tuturor Rușilor.

Dat fiind că dreptii-extremi sprijiniți de toate elementele turbure cari găsesc în vechiul regim satisfacerea tuturor poftelor, — devin din ce în ce mai dârji, ne putem aștepta la reintronarea vechiului regim.

Cât timp va dura aceasta nimeni nu o poate ști.

Atunci mișcarea revoluționară paralizată un moment din cauza azevismului, va începe să se simtă mai tare și Rusia va deveni iarăși spectacolul atentatelor sângeroase și a represiunilor groaznice de o parte și alta.

Bursa, acest barometru politic așa de fin ne-a arătat că starea financiară se resimte imediat de orice împrejurare, aducând după sine turburări, mizerie și nesiguranta capitalurilor. Imperiul sleit aproape de forțe economice, suferind

de crize periodice, având regiuni întregi bântuite de foamete, va cădea și mai mult politicește.

Starea cea gravă e că nici-una din cele două tabere adverse nu este și nu poate se fie destul de puternică pentru a-și impune definitiv și hotărâtor voința și că toate aceste oscilațiuni și contra reacțiuni sleesc din ce în ce imperiul, sub toate punctele de vedere.

ȘTIRI.

Presa engleză despre întrevăderea împăraților Frantz Joseph și Wilhelm II. „Daily Graphic“ zice că alianța celor doi împărați este un fapt foarte amenințător de care restul Europei trebuie să ție socoteală și împotriva primejdiilor de cari Europa trebuie să se asigure înainte de toate.

„Daily Mail“ zice că suveranii germani bravând tripla înțelegere și-au întărit fără de îndoială pozițiunea lor. Austro-Ungaria și Germania unite, domină Europa centrală. E de trebuință ca guvernul englez să nu despretuiască urmările posibile ale noii situațiuni din Europa al cărei echilibru a fost grav turburat.

„Standard“ declară că nici un guvern nu vede în manifestațiunea supra abundentă de amicitie între Viena și Berlin un element de neliniște.

„Pall Mall Gazette“ zice că alianța austro-germană este actualmente unirea cea mai însemnată și elementul cel mai important al politicei internaționale. Nimeni nu are deci dreptul de a se plânge că populațiunea Vienei dorește să sublinieze acest fapt prin primirea ce face puternicului aliat împăratul său.

„Daily Telegraph“ vorbește într'un sens analog și zice că urmarea principală a întrevăderii este confirmarea vigoarei și durabilității triplei alianțe.

Importante declarațiuni ale lui Enver-Bey. Corespondentul din Constantinople al ziarului „Le Jurnal“ a avut o convorbire cu Enver Bey, care i-a declarat că noul cabinet Hilmi va fi de lungă durată.

Turcia dorește pace cu toate statele și în special cu vecinii: Serbia și Bulgaria. Scopul noului guvern este de a asigura ordinea în imperiu și de a consolida finanțele. Europa poate avea încredere în noul guvern.

În ce privește executările ele trebuie să continue, deoarece trebuie să se procedă fără nici o milă. Armata e cu totul devotată lui Șevket pașa.

Temeri de noi măceluri la Constantinople și Asia mică. „Lokalanzeiger“ află din Pera: Sunt aci indivizi, cari încearcă să facă agitațiuni antisemite. Reacționarii turci cer cu marele rabin precum și patriarhul armean să fie spânzurați.

Jandarmii din Salonic au imprăștiat știrea că evreii au venit cu corpul de ocupațiune măcedonean, pentru a extermină pe turcii bătrâni. Din cauza aceasta bătrâni turci au decis și ei la rândul lor, măcelărirea evreilor, cari, după cum se afirmă nu sunt străini de măcelărirea armenilor, de a cărui concurență se tem mult.

Măine se vor face perchișițiuni domiciliare la armeni și greci. Turcii se așteaptă la acte de răz bunare din partea armenilor, din cauza măcelurilor dela Adana.

Chestia masacrelor dela Adana în Camera franceză. D. Denys Cochin, chestionând cu privire la masacrele din Adana, cere ca diplomația franceză să ia o atitudine mai hotărâită în favoarea civilizației. Oratorul se declară partizan al unei intervențiuni energice a Franței, mergând, de va fi nevoie, până la o debarcare de trupe.

Răspunzând, dl Pichon deploră masacrele dar este de părere a se evita o descindere de

trupe putând fi interpretată ca o escitare. Ministerul declară că Franța a intervenit cu energie la Constantinopol, dar ea trebuie să păstreze influența ei tradițională în Turcia. Nu mai suntem, a adăugat ministrul, în fața unui guvern complice al masacrelor și trebuie să arătăm încredere regimului tânăr turc.

Abdul Hamid pregătește prin fiul său o contra-lovitură. Ambasadorul din Berlin al Turciei a fost informat din Constantinopol, că prințul Burhan-Eddin Effendi a ridicat, cu împuternicire dela tatăl său, Abdul Hamid, o sumă de o jumătate de milion de lire turcești dela Banca Angliei din Constantinopol.

Fiul favorit al ex-Sultanului se află acum în Azia mică și prepară o contra-revoluțiune cu scop de a ocupa Capitala cu o armată de 50.000 de soldați.

Grecii desmint știrea că organizează bande. Agenția din Atena văzând articolul tendențios publicat de către un ziar oficios bulgar, desminte în modul cel mai categoric știrea că se formează bande grecești. Știrile privitoare la aceasta din Monastir, Uscub și Salonic, despre cari vorbește agenția oficioasă din Sofia, sunt o curată născocire. Pentru prima oară se aude aici că fostul șambelan al sultanului detronat Rhagib pașa s'a refugiat aci. Prezența acestui personagiu nu este semnalată în nici o parte a Greciei iar părerea că Grecia ar voi să profite de greutățile actuale ale Turciei nu constituie decât o simplă insinuare răuvoitoare tinzând probabil a justifica adoptarea unei asemenea politice de către alții.

Alegere de paroh. Sub acest titlu am publicat un raport despre alegerea de paroh în Satul-nou, în care se zicea că alegerea a decurs în cea mai bună ordine. Ni se scrie acum că la alegerea aceasta s'au comis cele mai mari abuzuri, ingerențe și volnicii, din care cauză numai puțini alegători s'au prezentat la alegerea, care de altcum s'a și protestat.

Convenire colegială. Absolvenții din anul 1899 ai școlii comerciale sup. gr. or. române din Brașov, toți aceia cari au subscris decenariul, precum și toți conșcolarii cari doresc a participa la convenirea colegială, ce se va aranja în zilele de 11 și 12 Iulie st. n. a. c. (Sf. Petru și Pavel) la Brașov, sunt rugați a-și comunica subscrisului adresa, pentru ca la timpul său să vă împărtășască programul, precum și alte deslușiri referitoare la această convenire. Cu dragoste: Vasile Babi, funcționar la institutul „Bihoreana“, Oradea mare.

Teatrul din Brad. În urma unor piedeci neașteptate, Duminecă, în 3/16 Maiu nu s'a putut jucă teatrul în Mihăleni, ci în Brad. În aceeași zi adevărat s'a ținut *maialul* gimnaziului, iar producțiunea teatrală — deja a treia — s'a făcut în legătură cu acela, pentru țărani.

În pădure, pe planul de joc al studenților s'a improvisat o scenă bună, deasupra căreia s'a așezat publicul în semicerc de teatru grecesc. Fiind *maialul* și în Brad, ca în toate centrele cu școli mai însemnate românești, o petrecere locală cercetată de mic și mare, diletanții din Brad au avut și de data asta un auditoriu extraordinar de însemnat. Te închipuiai într'o arenă romană, cu deosebirea, că Romanii ședeau pe bănci de peatră, iar urmașii lor mai românește, pe — pământ. Au fost foarte mulți țărani și multe țărance, dintre cari multe în costum săliștenesc, multămită năzuințelor stăruitoare ale *doamnei dr. Radu*. Societatea germană a băișagurilor de aur din loc încă a fost reprezentată prin directorul ei d-l Dr. Buchrucker în fruntea câtorva oficianți de-ai săi și în societatea st. sale doamne, care arată un cald interes față de țesăturile și portul românesc.

Azistând la producțiune și școlarii din întreg institutul, ei au urmărit cu grijă fiecare gest, fiecare vorbă de-a diletanților. Cele trei oare rupte din timpul lor de joc li s'a răsplătit pe deplin prin aceea, că au învățat unele lucruri bune, pe cari apoi le vor putea străplântă și prin comunele de unde sunt, ori pe unde se vor duce. „Mein Gott!“-urile și „Ai! wei! Gewalt!“-urile Jidanului fricos din piesă se vor face proverbiale între școlari.

Cel mai apropiat program: La Ispas în „hotelul central“ pentru inteligența din Brad, iar Duminecă la Ribița. Despre acestea atunci!
Coresp.

Ce minune o mai fi și asta? Deputatul țării Oltului Dr. Nicolae Șerban, ales prezident al comitetului fondurilor grănițerești, n'a fost confirmat în această calitate din partea ministrului, deși a slujit cu credință toate guvernele câte le-am avut, ba în toamna trecută a fost aranjat și vestita vânătoare de urși și mistreți în munții Făgărașului — cu Justh Gyula în frunte. — Nu cumva va fi la mijloc vrun șiretlic ca să ajungă Vicariul Macaveiu la această slujbă de onoare?

O lămurire se impune, după ce noi tot nu credem că secretarul fondurilor școlare — să fi făcut aceasta ispravă.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.
Red. responsabil: DEMETRU MARCU.

Cassa de păstrare (reuniune)

— în Săliște. —

Primește depuneri spre fructificare cu 4%, pe lângă un termen de anunț mai lung cu 4½%, iar depuneri mai mari cu 5%.

Depuneri se plătesc, după starea casei și fără anunț.

Darea de camete o plătește institutul.

Depuneri și ridicări se pot face și pe cale postală cu cecuri.

Imprumuturi acoardă pe cambii, pe obligațiuni cu cavenți, pe ipotecă precum și ca credite de ctcurent pe lângă asigurarea ipotecară sau hârtii de valoare (acții și efecte publice).

Etalonul de interese variază între 8% și 6% netto după mărimea imprumutului și asigurarea oferită.

17—20

Direcțiunea.

„Cassa de păstrare în Mercurea“

— societate pe acțiuni. —

Primește depuneri spre fructificare cu interese de 4½%, dela Cor. 1000 — în sus pe lângă anunț de 180 zile cu interese de 5%, iar dela suma de Cor. 10,000 în sus cu anunț de 360 zile cu interese de 5½%.

Interesele după depuneri se capitalizează de 2 ori pe an, și anume la 30 Iunie și 31 Decembrie st. n.

Darea de interese o plătește institutul separat.

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă.

Acoardă imprumuturi pe cambii; cambii cu acoperire ipotecară; obligațiuni cu cavenți; pe ipotecă; credite de cont-curent pe lângă asigurare ipotecară sau hârtii de valoare (acții dela bănci și efecte publice).

Etalonul de interese variază între 6½%—8%, fără nici o proviziune.

15—20

Direcțiunea.